

Сретко О. Дивљан

Универзитет у Крагујевцу

Факултет педагошких наука, Јагодина

Катедра за дидактичко-методичке науке

ЛУТКА-ИГРА И ЕМОЦИОНАЛНИ РАЗВОЈ

Ајсџракиј: На сцени се литерарна, глумачка игра тумачи кроз осећања и визију света. Когнитивни развој најбоље се постиже драмском игром кроз коју дете стиче искуство и ствара нови свет. Свака ментална функција, која настаје кроз позоришну представу, појављује се на сцени више пута: најпре као литерарна функција, социјално-психолошка прилагођавања, емоционално узајамно деловање и као интерпсихолошка категорија. С лутком дете прича кобајаги. Драмска игра „Кобајаги“: дете је цар, лекар, књижевник, војник, полицајац... Дете од четири године каже: „Лутка је моја другарица и пријатељ којој све могу рећи. Она мене разуме.“

Кључне речи: лутка-игра, емоционални развој, когнитивни развој, креативна истраживања, асоцијативно учење.

Код деце емоције изазивају одређене реакције и емоционални став о одређеним визуелним искуствима кроз луткарску представу. Да ли се детету нешто свиђа или не? Да ли је нешто лепо или није? Кроз лутка представу *Пролеће* васпитач жели да покрене код деце усмерене активности: одређену реакцију на тему „Пролеће је стигло“. Свака лутка представа има свој емоционални циљ, тј. циљана стања. Код детета лутка представом желимо изазвати изненађење и радост у пролеће. Лутка представа дете подсећа на његову игру „Кобајаги.“

ПРОЛЕЋЕ (драмска игра)

Лица

Наратор
Ласта
Грлица
Лептир
Рода
Ветар лахорац
Вила Равијојла

I

Нарашор:

На једном плавом облаку у небеској прашуми живели су жар птица, лептир, ласта, грлица, ветар лахор и рода. Они су чекали пролеће. Пролеће је велика љубав неба, сунца и човека.

Грлица:

Плави облаци, плавог неба, на небу дружили су се са жар птицом и лептиром. На небу сијао је плави сунчев сат који је певао као Шаљапин: „Кад ће пролеће, кад ће стићи цвеће...“. Ах, та љубав, најлепша ствар на свету. Ах, та љубав, како је лепо уз љубав бити срећан. Срећу красе осећања и лепота заљубљеног мудровања.

Нарашор:

Изјављује госпођа рода: „Ја волим пролеће“. Сунчеви зраци милују свет својом светлошћу.

Вешар лахорац:

Пожеleo сам да милујем лептира у пролеће. Лептир царски, у пролеће, царски је био и обучен. Од жар птица перје је сијало турунци бојом. Глава је била жуте боје са крупним црвеним очима. Жар птица носила је јарко црвени фрак и личила је на ужарену лопту. Из плава неба жуборио је плави поток, а сунце било је црвено. Кроз црвене нијансе неба, ветар лахорац певао је песму о пролећу:

Плаво у мом оку
Плаво у мојој души и све се купа у плавом оку.
Срећа је лепа и кад је бржа од ветра.
Небом језди Реља Крилатица, силан јунак
Долине јоргована и мангуп међу звездоперима.
Силан јунак, силно пролеће, црвено небо и гиздави
јунак Реља Крилатица – небом лете.

Лешир:

Језди Реља Крилатица по плавоме своду изнад Мироч планине. Тражи пролеће – јер тада љубав цвета. Хоће Реља да доживи љубав неба. У љубави мораш бити јунак. Љубав је најјача игра на свету. Ко љубав савлада тај је јунак свих времена. Крилатица Реља заљубио се у пролеће и у турунци лептира.

Вила Равијојла (плаче вила Равијојла – пролећна жалопојка):

Јаој мени где ћу се јадна окаменит.
Лептир јесте лепши од мене,
јесте лепши од мене.
Ко ће моме Рељи
љубити скуте,
јадна ли сам ја и моји скути...
Ко ће моме Рељи љубити скуте...

Ласија:

Криво жар птици зато што се Реља заљубио у турунци лептира. Какав је он јунак кад љуби лептира?

Наративор:

Реља Крилатица проговара: „Жар лептирнице део нашега живота. Жар птица воли роду манекенку. Она носи црвене чизме.“

Наративор:

Жар птица волела је небески свод и љубила лептира. Што је он леп да те подиђу мравци!

Рога:

Није ми јасно ко кога воли у ово пролеће. Сви су полудели и побркали лончиће љубави. Замислите да се змија заљуби у глисту.

Ласица:

Љубав је највећа мистерија живота. Све је у теби, а ти је не видиш. Лепо је живети док рода гања жабе а мрави праве свадбе. Пчелица Матица извела бумбаре да плешу на небу уз ветар поветарац.

Рога:

Многе пчеле су зачете на небу у ветру и плаве висине су њихова љубав.

Ласица:

Ако не знате, љубав је велики ветропир.

Лейтир:

Ја се рађам и живим само један дан. То је љубав према животу.

Рога:

Ветар је набијен емоцијама и љубављу која ће постати наследство многих генерација.

Рога (пева и свира гитару):

Плаво, волим те, плаво и кад си и од ветра плавог рођена. Плаве увојке, од пчеле матице, око скута увија ветар развигор. Плава недра на небу љубе рој пчела.

Хор пчела (пева):

О, кад би хтела,
кад би хтела,
матица,
да игра,
кад би хтела да пева,
о, кад би хтела,
да свира.
Љубим је љубим,
Да, зато што је плава.
Матица у њедрима,
о, кад би хтела,
матица моја
Да буде,
кад би хтела,
да буде,
Љубав моја...

Ласџа (наглас пева):

И ја бих хтела да певам, али ме глас издао.

Нарџор:

Боже, услиши ласти бар једну жељу.
Нек пишти док пева.
Нека и она пева,
нека и она пева,
па макар и крештала
док пева.

Лисица:

Ја певати нећу. Док је моје памети на пијаци неће више бити лисичијег крзна. Ја не волим пчеле. Хтела сам оперска певачица да постанем, нећу, не желим, ја сам лисица. Моја љубав је лукава...

Ласџа:

Сигурно да нема на пијаци крзна, али око врата жена – нисам сигурна. Лисице, доста ми је тебе! Дозволите, ви лисице, да и у коки пролеће процвета. Немој више да једеш јадне коке. Безобразно је то од тебе, лијо!

Нарџор:

Јесте да је лукава тета лија. Шта јој вреди кад је лепши од ње њен реп велики.

Рога:

Нико лији не брани да чека пролеће.
Она мора да зна да би и коке волеле да чекају пролеће.
И оне воле неког.
Баш је лија себична!
Видети лију на врату жене...
Није за хвалу...
Као ни коке у лијином желуцу
које гледају у дно живота.

Лейџир:

Замислите да остану коке ђубанке без певца ђубана, шта би коке без њега, он је најлепши за коке ђубанке. У њега је заљубљено најмање сто кока.

Рога:

Што иде нек иде.

Ласџа:

Она ничему не служи.

Рога:

Ко то она?

Лейџир:

Наравно наша шмизла и лепојка лија.
Ми имамо једну лију у нашој школи.
Преде као мачка, а уједа страшно!

Решила да буде неко. Кажу Бог јој реко!?
Она хоће директор школе да буде!
Била је некад добар човек...
Данас није нико.
Кажу да ће таква остати живот цео...
Од ње више ништа не можеш направити.
Њен реп живи и високо се котира у друштву.

Рога:

На женином врату он сатима дрема.
Каква повластица да на женином врату неко спава.

Лейтир:

Није лепо да одвојено живе лија и реп.

Ласија:

Није лепо. У кога ће се заљубити, лисац превртанер, ако лија буде одвојен од репа?

II

Већар лахорац:

Доста ми је те ваше тета лије...
запевајмо песму ветрићу мали,
Пролеће је стигло,
небо се жари,
запевај песму лахорићу мали.
Неко је срећан, неко се жари.
Ласте су дошле и пролеће најавиле.
Роде су стигле и децу буде;
устану зоро моја рана, дечијом песмом опевана.
Буди нашу децу да са зором расту и око света трче.
У мајчином крилу сан је најслађи.
После песме и љубави слатке лепо је играти се са лептиром у пролеће.
На цвету пролећа, кад воће процвета, играјте се децо и миром уздишите.
Живот је леп у цвату младости у пролеће рано.
Магарац је најавио пролеће рано.
Његова песма пробудиће сваког.
Кад магарац њаче цвећу се плаче.
Цветови моји, немојте тако, магарица је срећна кад он њаче.
То је његов љубавни зов у пролеће рано. Иа, иа, иаааа...
Лепо је кад је свет пун бумбара.
Тешимо се...
Свако понекад буде као бумбар...па шта!?
И то је лепо...
Бумбар је бумбаш ти... па шта – у сав глас вичемо сви.

Рога:

Децо моја, пролеће је већ у пуном јеку, набујале реке, по пољани трче деца,
на небу плеше сунце са ветром лахорићем. У свако дете ушло је пролеће.

Ласија:

Деца су цвеће овога света.
Родиле се звезде дошли тићи на свет.

Лейшир:

Пролеће је у знаку рођења и цветања.

Грлица:

Ко не процвета – рађати никад неће. Цветајмо људи...

Нарайор:

Живот је пред нама. Уз песму и реч срећа је много лепша.

ПРОЛЕЋНА ПЕСМА

Пролеће је, пролеће је,
радује се цео свет,
куд погледаш сунце сјаји,
а под росом блиста цвет.
Наше груди, наше душе
заталас'о овај сјај,
славуј мали сунце хвали
што је земља прави рај.
(Јован Јовановић – Змај)

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

- Дивљан (2009): Сретко Дивљан, *Бајке*, Јагодина.
Росић (1991): Тиодор Росић, *Долина јорјована*, Београд: СКЗ.
Сузић (2010): Ненад Сузић, *Психолошке и педagoшке радионице*, Бања Лука.
Бузан (2004): Тони Бузан, *Хоризонти интелигенције*, Београд.

Sretko O. Divljan
University of Kragujevac
Faculty of Education, Jagodina
Department of Methodology and Didactics

PUPPET-PLAY AND EMOTIONAL DEVELOPMENT

Summary: The paper shows the ways of interpreting the literary, acting scene play through feelings and the vision of world. Cognitive development is best achieved through drama plays, through which the child gains experience and creates a new world. Every mental function, created through a play, appears on the scene more than once: first of all as a literary function, social and psychological adaptations, emotional interaction as an interpsychological category. Child talks with the puppet on an imaginary level. The acting play is also on an imaginary level: the child is an emperor, a doctor, a writer, a soldier, a policeman etc. A four-year old child says: “The puppet is my friend whom I can tell everything. It understands me”.

Key words: puppet-game, emotional development, cognitive development, creative research, associative learning.